

N:o 126.

Uppläst och godkänd hos Första Kammaren den 10 maj 1905.

— — — — Andra Kammaren den 10 — —

Riksdagens skrifvelse till Konungen, om ändring i vissa delar af lagen angående väghållningsbesvärets utgörande på landet den 23 oktober 1891.

(Särskilda utskottets n:o 1 utlåtande n:o 1.)

Till Konungen.

I proposition n:o 21 har Eders Kungl. Maj:t, jämlikt 87 § rege-
ringsformen, föreslagit Riksdagen att antaga vid propositionen fogadt
förslag till lag om ändring i vissa delar af lagen angående väghållnings-
besvärets utgörande på landet den 23 oktober 1891.

Riksdagen, som i sammanhang med berörda förslag till pröfning
förehaft åtskilliga i anledning af samma förslag väckta motioner, har
därvid godkänt förslaget med vissa ändringar och tillägg, på sätt här
nedan beträffande särskilda paragrafer i väglagen närmare förmäles.

4 §.

Såsom tillägg till paragrafen har i Eders Kungl. Maj:ts förslag
införts en bestämmelse af innehåll, att ansökning om anläggning af ny
eller omläggning af gammal väg eller om förändring af bygdeväg till

Bih. till Riksd. Prot. 1905. 10 Saml. 1 Afd. 1 Band. 23 Häft. (N:o 126). 1

landsväg ej finge af Konungens befallningshafvande till behandling enligt denna paragraf upptagas, innan plan och kostnadsförslag för företaget, efter sakkunnig undersökning, uppgjorts; ej heller ansökning om öfvertagande till allmänt underhåll af förutvarande enskild väg, innan tillförlitlig utredning ägt rum beträffande hvilka åtgärder kunde erfordras för vägens försättande i laggillt skick, så ock om kostnaden därför.

Riksdagen finner för sin del denna bestämmelse kunna undvaras. Är fråga om anläggning af ny eller omläggning af gammal väg, läres beslut därom icke meddelas med mindre behörig undersökning föregått och kostnadsförslag uppgjorts. Och hvad angår förändring af förutvarande enskild väg till allmän sådan, torde jämväl i sådant fall erforderlig utredning af omständigheternas egen makt framkallas. En ovillkorlig föreskrift därom skulle däremot kunna ådraga vederbörande alldeles obehöflig, ehuru tvifvelsutän ganska afsevärd kostnad, i det fall att bland de väghållningsskyldige ingen som helst tvekan rådde om den laggilla beskaffenheten utaf den väg, hvarom fråga vore.

12 §.

Af en enskild motionär har framställts förslag om rättighet för de väghållningsskyldige att å vägstämman besluta, att väg eller vägsträcka, som vid vägdelning tilldelats innehafvare af viss fastighet och som till följd af stark trafik visat sig vara särdeles svår att hålla i färgillt skick, skulle af vägkassan till underhåll öfvertagas och fastighetsinnehafvaren i stället till vägunderhållet bidra med penningar efter det belopp, hvartill underhållskostnaden bestämdes af den särskilda nämnden.

I likhet med motionären anser Riksdagen lämpligt, att vägkassan, såvidt möjligt, sättes i tillfälle att öfvertaga underhållet af sådana vid vägdelning redan utlagda väglotter, hvilka visa sig icke kunna utan grundförbättring — hvartill den enskilde väglotsägaren icke kan vara förpliktad — hållas i tillfredsställande skick. Riksdagen finner det emellertid obilligt att, såsom motionären afsett, väghållaren skulle kunna tvingas att öfverlåta sådant vägunderhåll på vägkassan, enär han därigenom skulle beröfvas den förmån, som för honom kan ligga därunder, att han får fullgöra sitt bidrag till väghållet in natura i stället för med penningar. Öfverlåtandet synes alltså i hvarje fall böra få bero på väghållarens egen framställning.

En lagändring af sålunda angifna innebörd torde hafva sin rätta plats i 12 §, andra stycket. Riksdagen har alltså för sin del beslutit en utvidgning af förutsättningarna för tillämpning af detta stycke därhän, att öfverlåtande på vägkassan af underhållet utaf fastighet tilldeladt vägstycke skall kunna äga rum ej allenast där fastigheten är »afsides eller obekvämt belägen» från vägstycket, utan äfven då, »till följd af vägs beskaffenhet, märklig svårighet med afseende å behörigt fullgörande af fastighetens natura-vägunderhåll finnes vara för handen.

I öfrigt och i sammanhang härmed har Riksdagen ansett ordalagen i samma stycke böra förtydligas för att bättre uttrycka hvad som redan nu torde vara meningen, nämligen att, sedan vägkassan en gång öfvertagit fastighets vägunderhåll, denna anordning icke skall kunna, så länge vägdelningen äger bestånd, af ny ägare till fastigheten rubbas utan vägstyrelsens medgifvande.

35 §.

I fråga om de vid vägsyn tjänstgörande nämndemännens befogenhet hade i det inom jordbruksdepartementet uppgjorda lagförslaget inrymmts åt nämndemännen beslutanderätt jämte länsmannen. I sådant syfte upptog nämnda förslag för paragrafen i hithörande delar följande förändrade lydelse:

»Ärligen skall vägsyn hållas af länsman och två nämndemän.»

«Stanna synemännen i olika meningar, gälle hvad de flesta säga. Har hvar sin särskilda mening, gälle länsmannens.»

I anslutning härtill angafs i förslaget — som upptog en ny bestämmelse om anteckning i syneprotokollet af, bland annat, den uppskattade kostnaden för afhjälpande af befunna brister i vägunderhållet för hvarje väglott, — att denna uppskattning skulle verkställas »af synemännen».

Då detta förslag inför Eders Kungl. Maj:t anmäldes, yttrade föredragande departementschefen, att han för sin del hyste den mening, att beslutanderätten vid vägsyn icke borde tillkomma länsmannen allena, enär i annat fall en väl stor makt och myndighet skulle läggas i hans hand och det ofta då måste inträffa, att det allmännas anspråk gentemot väghållarne gjordes gällande med en mer hänsynslös stränghet än som egentligen kunde vara billig.

Vid förslaget's granskning inom högsta domstolen blef detsamma i förevarande del afstyrkt af domstolens fleste ledamöter såsom olämpligt. Härvid framhölls hufvudsakligen, att om nämndemännen, hvilka enligt nu gällande lag vore att betrakta endast såsom vittnen och sakkunniga rådgifvare vid vägsynerförrättningen, skulle tillerkännas beslutanderätt jämte länsmanen och sålunda kunna öfverrösta denne, sådant skulle komma att i betänkelig grad försvaga den ur synpunkten af det allmännas intresse så ytterst maktpåliggande kontrollen öfver vägarne hållande i fargillt skick. Nämndemännen kunde nämligen genom sina förbindelser med väghållarne i själfva verket ganska lätt föränledas att vid bedömandet af deras förpliktelse visa en alltför stor undfallenhet. I brist af särskild bestämmelse i annat syfte skulle ock kunna inträffa, att nämndemännen ansåge sig oförhindrade att fatta beslut till och med rörande vägstycken, hvilkas underhåll ålåg dem själfva eller dem, till hvilka de stode i närmaste släktskap. I allt fall vore den föreslagna förändringen alldeles oförenlig med den enligt väglagen och gällande instruktioner Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande och kronobetjäningen tillkommande skyldighet att vaka däröfver, att vederbörande behörigen fullgjorde sina åligganden med hänsikt till anläggande och underhållande af allmänna vägar, broar och färjor.

Med anledning af sålunda framställda anmärkingar fann departementschefen sig böra öfvergifva tanken på en utvidgning af nämndemännens befogenhet vid vägsyn, hvadan hithörande bestämmelser ur det af Eders Kungl. Maj:t framlagda förslaget uteslutits.

Åtskilliga motionärer inom Riksdagen hafva däremot yrkat godkännande i hufvudsak af departementschefens första förslag, såvidt däri genom beslutanderätt vid vägsyn blifvit nämndemännen tillerkänd.

I denna fråga ställer sig Riksdagen på den af departementschefen från början, och sedermera af motionärerna, intagna ståndpunkt. Nämndemännens deltagande i beslut vid vägsyn är nämligen enligt Riksdagens åsikt, som torde vitsordas af hittills vunnen erfarenhet inom de orter, där nämndemännen faktiskt redan nu fått utöfva en sådan befogenhet, ingalunda ägnadt att framkalla farhågor för otillbörligt uppgifvande af det allmännas anspråk på ett godt vägunderhåll. Snarare vill Riksdagen antaga ett motsatt förhållande, då nämndemännen jämväl af eget intresse såsom trafikanter skola finna sig särskildt uppfördrade att i sin mån medverka till ett, äfven för det allmänna, godt resultat af vägsynerna. Åt de därvid fattade besluten, på hvilka nämndemännens sakkunniga och erfarna omdöme utan tvifvel skulle öfva en hälsosam inverkan, torde också säkerligen skola vinnas både större förtroende och villigare

efterlefnad — till fördel äfven för länsmannen — om åt vägsynen, genom nämndemännens medbeslutanderätt, bereddes karaktär af domshandling i stället för blott och bart en fiskalisk åtgärd. Den med förändringen särskildt åsyftade större tryggheten för de enskilde väghållarne gentemot ett öfverdrifvet strängt häfdande af det allmännas anspråk ligger för öppen dag.

Hvad angår det anmärkta förhållande, att nämndemännen genom sina förbindelser med väghållarne ofta kunna vara i sträng mening jäfviga att med beslutanderätt deltaga i vägsyn, vill Riksdagen erinra, att samma förhållande lika väl kan inträffa i fråga om länsmannen själf. Riksdagen underskattar emellertid icke vikten däraf, att, hvad nämndemännen angår, sådana olägenheter genom lämplig anordning motverkas. Med den ifrågasatta förändringen i nämndemännens befogenhet åsyftar Riksdagen ej heller något intrång på Konungens befallningshafvandes allmänna befogenhet att öfvervaka de allmänna vägarnes underhåll och vidtaga därför erforderliga åtgärder. För att tillgodose de anspråk, som ur nu angifna båda synpunkter kunna gentemot den föreslagna förändringen uppställas, har Riksdagen vid 80 §, där bestämmelser om klagan öfver vägsyn af Riksdagen ansetts böra inrymmas, antagit stadgande om visst särskildt förfarande för det fall, att nämndemännens mening vid vägsyn skulle blifva gällande emot länsmannens.

Hänvisande till detta stadgande, anser Riksdagen böra i 35 § införas bestämmelse om beslutanderätt för nämndemän vid vägsyn. I detta afseende torde vara till fyllest att efter tredje stycket i paragrafen, sådan den skulle lyda enligt Eders Kungl. Maj:ts förslag, införa ett nytt stycke med den i departementschefens första förslag och i några af motionerna upptagna här ofvan anmärkta lydelse; hvarjämte i påföljande stycke ordet »syneförrättaren» läser böra utbytas mot »syne-männen».

Däremot anser Riksdagen kunna utan olägenhet bibehållas det i första stycket använda och jämväl i 39 § för likartadt fall nyttjade uttrycket »med biträde af». Dess kvarstående har nämligen å andra sidan det praktiska syfte, att därigenom antydes, hurusom bestyren med förrättningen — kungörelse, protokollsföring, verkställighetsåtgärder m. m. — skola åligga länsmannen såsom den egentlige förrättningsmannen och ej synemännen samfällt.

43 §.

Riksdagen, som instämmer i föredragande departementschefens till statsrådsprotokollet gjorda uttalande om lämpligheten däraf, att väg-

talssättningen och därmed äfven vägdelningen kommer att grunda sig på senast möjliga taxering, finner detta önskemål kunna i än vidare mån än förslaget angifver tillgodoses. Utan någon som helst svårighet torde nämligen vägtalssättningen kunna förläggas till den tidpunkt, då jämväl den — ej sällan långvariga — graderingen hunnit fullbordas. Det skulle då endast äligga förrättningsmannen att hos Konungens befallningshafvande anmäla, när denna tidpunkt vore inne, samt därvid begära vägtalslängd. Hvad åter Eders Kungl. Maj:ts förslag innehåller om längdens fastställande genom särskildt beslut och om afvaktande af laga kraft därå har Riksdagen ansett saklöst kunna utgå.

I öfverensstämmelse härmed anser Riksdagen förslaget böra undergå ändring rörande 43 §.

Beträffande denna paragraf i öfrigt upptager Eders Kungl. Maj:ts förslag ett tillägg innefattande, i öfverensstämmelse med hänvisningen i 12 § första stycket, föreskrifter om ordningen för afgörande af frågan om undantagande från delningen af vissa vägar eller vägsträckor för att på väggkassans bekostnad underhållas, en fråga, som, vid bifall till det under 12 § framställda förslaget om dylikt undantagande, uppenbarligen måste i sammanhang med vägdelningsförrättningen afgöras. Enligt berörda tillägg skulle, efter det vägarne gradering försiggått, förrättningsmannen med gode männen afgifva förslag rörande dylik fråga, öfver hvilket förslag Konungens befallningshafvande, efter de väghållningsskyldiges hörande, skulle fatta beslut, hvaruppå och sedan frågan blifvit slutligen afgjord, förrättningen skulle avslutas medelst vägarne fördelning.

För Riksdagen har det emellertid syntts som om förfarandet i afseende å sådan fråga som här åsyftas skulle kunna lämpligast ordnas i enlighet med ett annat af departementschefen angifvet alternativ, nämligen att låta undanskiljandet af de vägar och vägsträckor, som skola från vägdelningen uteslutas, bestämmas af vägdelningsförrättaren och gode männen i sammanhang med själfva fördelningen af vägarne i öfrigt. Det synes nämligen särskildt angeläget, att den i och för sig långvariga förrättningen icke uttänjes längre än nödigt är. Detta skulle återigen blifva händelsen genom införande i förrättningen af ett särskildt preliminärbeslut, hvars öfverklagande utan sammanhang med hufvudsaken skulle kunna af hvilken enskild väghållare som helst, som hade intresse att uppehålla förrättningens fullbordan, anlitas såsom ett därutinnan ofelbart verkande medel. För att förekomma sådant anser Riksdagen det böra öfverlätas åt förrättningsmännen att i sammanhang

med själfva delningen, efter de väghållningsskyldiges hörande, pröfva och bestämma, hvilka vägar eller vägsträckor må böra från delningen uteslutas. Förrättningsmännens beslut härom skulle då få öfverklagas endast i samband med hufvudsaken. Om ock sådana besvär skulle kunna föranleda upphäfvande af den verkställda fördelningen af vägarna, något som dock enligt Riksdagens åsikt endast i sällsynta undantagsfall torde vara att befara, vore detta enligt Riksdagens mening en vida mindre olägenhet än den redan antydda, att vägdelningens fullbordan i hvarje fall skulle kunna genom klagomål för lång tid undanskjutas.

Riksdagen finner alltså i öfverensstämmelse härmed ändring i förslaget beträffande 43 § jämväl i denna del påkallad.

45 §.

Ordet »sälunda» i början af sista punkten torde böra utgå.

47 §.

I fråga om särskilda nämndens sammansättning innehåller Eders Kungl. Maj:ts förslag, bland annat, i afseende å ordföranden och den ledamot, som skall utses af Konungens befallningshafvande, den ändring, att »åtminstone ordföranden» bör vara densamme för alla distrikt inom ett och samma län eller landstingsområde.

Häri hafva två motionärer yrkat den ändring, att ordet »åtminstone» i detta sammanhang måtte utgå, enär det syntes vara tillräckligt sörjdt för det allmännas intresse, om blott ordföranden blefve densamme för hela länet eller landstingsområdet.

Hvad angår Eders Kungl. Maj:ts förslag, att ordföranden i särskilda nämnden bör blifva gemensam för alla distrikt inom ett län eller landstingsområde, anser Riksdagen en sådan förändring gagnelig och nödig. Ur synpunkten af enhet och likformighet i uppskattningen kunde måhända ock vara önskvärdt, om jämväl den af Konungens befallningshafvande utsedde ledamoten i nämnden vore densamme för alla distrikt inom ett län eller landstingsområde. Med den affattning, paragrafen erhållit i Eders Kungl. Maj:ts förslag, skulle också Konungens befallningshafvande i regel anse sig så godt som skyldig att verkställa sitt val på sådant sätt. Då det emellertid, såsom nämnde motionärer påpekat, synes vara för ändamålets vinnande tillräckligt, om ordföranden

är gemensam för ett sådant större område, finner Riksdagen en ändring i Eders Kungl. Maj:ts förslag i den riktning, motionärerna afse, vara att förorda, helst det mången gång kan blifva svårt förmå lämplig person att åtaga sig ett dylikt besvärligt och tidsödande uppdrag. Med den ändring, Riksdagen åsyftar, lärer för öfrigt Konungens befallningshafvande hafva fria händer att, därest till uppdraget lämplig och villig person står att finna, såsom ledamot förordna samma person för flere eller alla distrikt inom länet eller landstingsområdet.

52 §.

Den allmänna hänvisningen i paragrafens sista stycke till motsvarande föreskrifter för kommunalstämma torde kunna lämna rum för den uppfattning, att enskildt ombud vid vägstämman icke skulle få på grund af fullmakt föra talan eller utöfva rösträtt för mer än en röstberättigad. Då emellertid en sådan ordning uppenbarligen skulle vara ur praktisk synpunkt olämplig och för öfrigt står i bjärt motsats till den i paragrafen godkända principen om kommunombud, har Riksdagen ansett angeläget att i paragrafen uttryckligen utsäges, hurusom flera enskilda väghållningsskyldige äga förena sig om ett och samma ombud.

Då af skäl, som vid 58 § anföras, nuvarande 64 § af Riksdagen ansetts böra förflyttas till den förra paragrafen, bör »64 §» i sammanhanget »fråga enligt 64 §» utbytas mot »58 § 2 punkten».

För beredande af större trygghet, att kommunombud till vägstämman varda af vederbörande utsedda, anser Riksdagen, med föranledande af ett utaf enskild motionär i sådant syfte väckt förslag, paragrafens sjätte stycke böra sålunda ändras, att, jämte det kungörelse om vägstämman uppläses i distriktets kyrkor, vederbörande kommunalstämmors ordförande tillika skola om stämman särskildt underrättas i så god tid, att kommunombud må kunna utses.

Af nyss angifna orsak bör i nästpåföljande stycke hänvisningen afse allenast 58 §.

Föreskriften i näst sista stycket, att vägstämmans protokoll skall uppläsas i väghållningsdistriktets kyrkor, må vara teoretiskt riktig, men skulle i praktiken — väghållningsdistrikt finnas som omfatta in emot 50 socknar — vålla vägstyrelsens ordförande alltför stort besvär och kostnad för utskrifter och expedition af det ej sällan vidlyftiga proto-

kollet, för så vidt ej originalet skulle för uppläsning cirkulera mellan socknarna, en anordning som emellertid tydligen skulle med hänsyn till därmed förbundna tidsutdräkt vara särdeles olämplig. I stället har Riksdagen trots sig kunna godkänna ett förfarande i analogi med 44 §, så att publikationen endast skulle afse ett tillkännagifvande att stämman hållits, med rätt för vederbörande att på viss angifven plats taga del af protokollet.

54 §.

Med hänsyn till de nya befogenheter och åligganden, som enligt förslaget vid 52 § skola tillhöra vägstyrelsens ordförande, torde det vara af vikt, att en vice ordförande inom styrelsen finnes utsedd för att, vid förfall för ordföranden, fungera i dennes ställe. Af sådan anledning har Riksdagen ansett böra i denna paragraf inflyta föreskrift om skyldighet för vägstyrelsen att inom sig utse, jämte ordförande, äfven vice ordförande.

Tillika och då, i fråga om val af revisorer och suppleanter för dessa, det hvarken synes vara nödigt eller egentligen lämpligt, att dessa — i olikhet med hvad i motsvarande afseende eljest allmänneligen iakttages — väljas för flera år, har Riksdagen funnit sig böra vidtaga den ändring i paragrafen, att revisorerna och suppleanterna för dem skola årligen utses.

57 §.

Då för fullgörande af hvad på revisorerna enligt paragrafen ankommer icke torde behöfva åtgå så lång tid som paragrafen utsätter — eller från den 1 juli till den 15 augusti — och det å andra sidan kan vara olägligt, att vägstyrelsen så länge skall vara i afsaknad af de handlingar och räkenskaper, som skola utgöra föremål för revisorerernas åtgärd, har Riksdagen ansett nämnda tid böra i någon mån förkortas så att terminens slut bestämmes till den 1 i stället för den 15 augusti.

Tillika och för att möjliggöra ordinarie vägstämmas hållande redan i början af oktober månad, hvilket understundom torde kunna falla sig för vederbörande lägligast, har Riksdagen funnit jämväl tiden för aflämnande af erinringar i anledning af revisionsberättelsen m. m. böra

något inskränkas, i hvilket afseende de i Eders Kungl. Maj:ts förslag förekommande orden »inom påföljande september månads utgång» ansetts böra utbytas mot orden »före den 15 september».

58 §.

I ändamål att i lagen bereda rum för en del nya bestämmelser om vägunderhåll på entreprenad, hvilka synts kunna sammanföras uti en enda paragraf, utgörande tillika ett särskildt kapitel, har Riksdagen — då detta kapitel synts böra hafva sin rätta plats mellan V och nuvarande VI kap., eller alltså mellan nuvarande 64 och 65 §§ — trott sig lämpligen kunna, för att undvika rubbning i paragrafnumreringen, åt nyssnämnda nya paragraf gifva numret 64, och i stället sammanslå den nuvarande 64 § med 58 §, såsom ett tillägg till den senare paragrafen, endast med någon obetydlig redaktionsförändring.

59 §.

I Eders Kungl. Maj:ts förslag har upptagits bland annat den bestämmelse, att staten eller menighet tillhöriga allmänningsskogar skulle påföras en vägfyrc för hvarje tvåhundra kronor af taxeringsvärdet.

Af enskilde motionärer inom Riksdagen har däremot yrkats, att ifrågavarande skogar måtte påföras en vägfyrc för hvarje etthundra kronor af taxeringsvärdet. Riksdagen har för sin del stannat vid den bestämmelse, att dessa skogar skola draga en vägfyrc för hvarje etthundrafemtio kronor af nämnda värde.

Vid Eders Kungl. Maj:ts förslag om ordningen för upprättande och granskning af vägfyrc-talslängd har Riksdagen ej annat att erinra, än att någon viss tid torde böra utsättas, inom hvilken längden skall af häradsskrifvaren sändas till kommunalnämnden. Med hänsyn särskildt till de af Riksdagen i 63 § antagna bestämmelser om rätt för de väghållningsskyldige att låta besörja vägskattens debitering och uppbörd genom kommunalnämnd, har Riksdagen ansett nämnda tid icke böra sättas senare än den 1 december. Häradsskrifvarne torde då ej behöfva sakna tillräckligt rådrum för längdens uppgörande.

60 §.

Beträffande storleken af det ordinarie statsbidraget till underhåll af allmän väg, bro och färja har Riksdagen, med föranledande af åt-

skilliga motionärers förslag om höjning af nämnda bidrag från en tiondedel till en femtedel af uppskattade kostnaden för berörda underhåll, bestämt ifrågavarande bidrag till tre tjugondelar af nämnda kostnad.

Eders Kungl. Maj:ts förslag om det naturaväghållarne tillkommande statsbidragets utdelande genom afräkning å deras allmänna utskylder finner Riksdagen välbetänkt och ändamålsenligt. Riksdagen har emellertid trots det vara lämpligast, att bestämmelsen härom förflyttas till 63 §. I nu förevarande paragraf skulle sålunda endast behöfva upptagas, jämte hänvisning till 63 §, ett allmänt förklarande, att statsbidraget för naturaväghållet tillkommer dem, som sådant underhåll bestrida.

63 §.

I fråga om sättet för vägs kattens debitering och uppbörd hafva af enskilde motionärer inom Riksdagen föreslagits bestämmelser i syfte, att de väghållningsskyldige måtte undfå rättighet att, om de sådant åstundade, öfverlämna bestyret med vägs kattens debitering, uppbörd och redovisning antingen åt kommunalnämnd eller åt särskildt utsedde förtroendemän mot öfverenskommen ersättning; och skulle i ty fall i fråga om debitering och uppbörd så ock om indrifning af restantier i tillämpliga delar gälla hvad beträffande kommunalutskylder funnes stadgadt.

Af det vid Eders Kungl. Maj:ts proposition fogade statsrådsprotokoll inhämtas, hurusom departementschefen, efter erinran om tidigare förslag i enahanda riktning som de nu inom Riksdagen framburna, förklarar sig för egen del icke hafva funnit stöd för den åsikt, att ett öfverflyttande, om ock endast efter de väghållningsskyldiges eget bestämmande, af här ifrågavarande bestyr från kronans uppbördsman till andra organ skulle medföra sådan fördel, att en dylik anordning förty borde tillrådas. Tvifvelsutän skulle därigenom åtminstone i någon mån komma att uppoffras den säkerhet, ordning och kontroll, som det nuvarande uppbördssättet obestriddigen erbjöde, och, efter hvad det ville synas, funnes ingen anledning att antaga, att de direkta kostnaderna för skattens upptagande skulle genom förändringen komma att nedbringas. Den egentliga fördel, som därmed torde afsetts, nämligen att kunna bereda utväg för utdelning samtidigt med vägs kattens uppbörd af ej mindre det naturaväghållarne tillkommande statsbidrag än äfven ersättningen till snöploglagen, hvilket allt onekligen skulle lända till stor lättnad för såväl vägstyrelsen som de väghållningsskyldige, hade

ansetts kunna vinnas äfven med bibehållande af det nuvarande debiterings- och uppbördssättet, i hvilket afseende föreslagits dels under 60 § kvittning af statsbidraget mot väghållarens allmänna utskylder, dels ock under 70 § en liknande afräkning beträffande snöplogningsersättningen.

Riksdagen hyser för sin del icke någon tvekan om lämpligheten att tillerkänna de väghållningsskyldige befogenhet att fritt välja emellan någotdera af de föreslagna och det nu lagstadgade sättet för vägskattens debitering och uppbörd, naturligtvis alltid med förbehåll, att bestyrets öfvertagande af kommunalnämnd icke finge åläggas nämnden som en skyldighet, utan endast efter dess eget åtagande. Ett förfarande i öfverensstämmelse med något af motionärernas förslag torde, särskildt för mindre distrikt, kunna aflöpa med mindre omgång, besvär och kostnader än det nu stadgade, och det torde därför icke vara billigt att ovillkorligen binda de väghållningsskyldige till det senare. Debiteringen torde heller icke medföra afsevärda svårigheter, och hvad angår säkerheten, ordningen och kontrollen vid de föreslagna uppbördssätten, lära de väghållningsskyldige själfva i eget välförstådt intresse icke underlåta att tillse, det förevarande bestyr icke anförtros andra än fullt pålitliga, hederliga och samvetsgranna personer.

Då Riksdagen i öfverensstämmelse härmed ansett sig böra vidtaga ändring i förevarande paragraf, har Riksdagen såsom följd däraf jämväl funnit sig böra i lagen upptaga nödiga bestämmelser angående upprättande och granskning af debiteringslängd äfvensom om indrifning af restantier för de fall, att ifrågavarande uppbördsbestyr verkställas genom kommunalnämnd eller särskilda förtroendemän. Dessa bestämmelser torde tala tillräckligt för sig själfva, utan att kräfva någon närmare motivering.

På sätt vid 60 § anmärkts, har Riksdagen trott sig böra till nu förevarande paragraf förflytta den i Eders Kungl. Maj:ts förslag i 60 § upptagna bestämmelse om utbetalning af statsbidraget till väghållarne genom afräkning å deras allmänna utskylder.

Mot Eders Kungl. Maj:ts förslag i öfrigt i afseende å 63 § har Riksdagen ej annat att erinra än att, till följd af en utaf Riksdagen nödig befunnen ändring i 70 §, föreskriften om iakttagande i sammanhang med vägskattens debitering af afräkningar jämväl för snöplogningsersättningarna måst här utgå.

64 §.

Under 58 § här ofvan har angifvits, hurusom den nuvarande 64 § i dess af Eders Kungl. Maj:t föreslagna lydelse med någon obetydlig redaktionsförändring af Riksdagen ansetts böra sammanslås med 58 §, äfvensom anledningen därtill.

Den nya 64 § skulle åter, såsom ett särskildt kapitel för sig under n:o VI, inrymma bestämmelser »om fullgörande af vägunderhåll i vissa fall medelst entreprenad».

Af en enskild motionär inom Riksdagen har framlagts förslag i syfte, att de väghållningsskyldige inom ett distrikt måtte medgifvas rättighet att besluta om användande af entreprenadsystem för de allmänna vägarnes underhåll. Detta förslag har Riksdagen funnit sig icke kunna tillmötesgå af skäl hufvudsakligen, att en sådan anordning skulle medföra tvång för en minoritet, samt att bestämmelserna om införande af ett fakultativt entreprenadsystem skulle blifva alltför omfattande, för att nu, i saknad af tillräckligt underlag för bedömande af allt hvad härutinnan kunde finnas lämpligt och nödigt stadga, kunna af Riksdagen fastställas.

Betydligt enklare ställer sig enligt Riksdagens mening frågan, om man vill inskränka sig till ett underhjälpande af *frivillig* sammanslutning mellan enskilde väghållare i ändamål att gemensamt upplåta dem åliggande vägunderhåll på entreprenad. Uppenbarligen äro de redan nu oförhindrade att härom öfverenskomma, men i saknad af särskildt skydd för sådana sammanslutningar torde dessa knappast kunna komma till någon vidsträcktare utbredning. Mycket skulle emellertid enligt Riksdagens åsikt kunna vinnas till fördel, i stort sedt, för såväl väghållarne som vägunderhållet, om sådana föreningar kunde komma till någon allmännare användning. Här skulle också, enligt hvad Riksdagen håller före, lagstiftningen utan svårighet kunna lämna verksamt bistånd genom meddelande allenast af bestämmelser dels till tryggande af sådan förenings fortbestånd gentemot växlingar i äganderätten till intressenternas fastigheter och dels särskildt därhän, att entreprenörerna under lämpliga förbehåll från det allmännas sida skulle blifva erkända såsom väghållare i officiell mening. Dylika bestämmelser, hvilka icke torde behöfva blifva af någon invecklad beskaffenhet, har Riksdagen med anledning af den i ämnet väckta motion nu för sin del antagit på sätt här efter fogade lagförslag angifver.

Beträffande dessa bestämmelser anser sig Riksdagen endast behöfva erinra följande.

För att befrämja önskvärd enhet och likformighet i vägunderhållet, torde det vara erforderligt att ej mindre stadga, att väglotter, som skola till underhåll upplåtas på entreprenad, måste vara utlagda i ett sammanhang, än äfven bestämma en viss minimilängd å sådan vägsträcka samt en viss minimitid för ett entreprenadkontrakts bestånd; och har Riksdagen härutinnan såsom lämpliga ansett en vägsträcka af minst en kilometer och en tid af minst fem år. Å andra sidan torde entreprenadtiden, med hänsyn till väghållarnes egen fördel och för uppehållande af den utaf entreprenören lämnade säkerhet, icke böra utsträckas utöfver tio år.

Med Konungens befallningshafvandes fastställelse å entreprenadkontraktet afses, dels att entreprenaden blir gällande äfven mot ny ägare af fastighet, hvars vägunderhåll i entreprenaden ingår, och dels framför allt att omsorgen om vägunderhållet äfven inför myndigheterna öfverflyttas på entreprenören såsom i lagen mening väghållare. Saknaden af dessa bestämmelser skulle uppenbarligen omintetgöra väghållarnes trygghet och fördel af entreprenaden.

Då det utan tvifvel mången gång för vägstyrelsen kan vara fördelaktigt att icke själf behöfva stå i omsorg och ansvar för fullgörande af väggassans vägunderhåll, fördeladt som det ofta kan vara på en mängd olika ställen inom distriktet, har det ansetts tjänligt lämna äfven vägstyrelsen tillfälle att bortlämna sådant vägunderhåll till af lagen såsom väghållare erkända entreprenörer, hvadan stadgande i sådant syfte ansetts böra i paragrafen inflyta.

Till följd af införandet utaf ett nytt kapitel närmast efter det V har nödvändiggjorts en omnumrering af nuvarande VI—VIII kapitlen, så att de erhålla resp. nummer VII—IX.

65 §.

Olika meningar hafva yppats därom, huruvida arbete för allmän vägs hållande i farbart skick vid de tillfällen, då den vintertiden blifvit ofarbar utan att snöfall därtill varit orsaken, såsom då så kallad svallis bildats å vägbanan, eller verkställande af den isbrytning, som å allmän väg om våren — åtminstone i Norrland — ofta måste företagas för att

få vägen försatt i ett för sommaråkdon användbart skick, vore att hänföra till vinter- eller sommarväghållet.

Riksdagen, som finner det med en god praktisk ordning för väghållningsbesvärets utgörande bäst öfverensstämmande, att ifrågavarande arbeten skola åligga de vinterväghållningsskyldige, har i följd häraf, med bifall till en i ämnet väckt motion, ansett detta böra i paragrafen utsägas, för hvilket ändamål efter orden »Till allmän vägs hållande i fargillt skick» synts kunna, i stället för »vid snöfall», tilläggas orden »då den är besvärad af snö eller is».

Beträffande det i Eders Kungl. Maj:ts förslag såsom tillägg till paragrafen upptagna, ovillkorliga stadgande, att de till samma ploglag indelade fastigheter skola i det ploglaget åliggande arbete sins emellan taga del i förhållande till fastigheternas taxeringsvärden, finner Riksdagen visserligen riktigt, att taxeringsvärdet i allmänhet antages såsom grund för fördelning af ploglagsintressenternas arbetskyldighet. Då det emellertid ej sällan torde möta svårigheter att afväga arbetet i förhållande till fastigheternas taxeringsvärden samt ploglagsintressenterna dessutom kunna finna lämpligt sig emellan fördela eller eljest verkställa arbetet efter grunder, som ej stå i något som helst förhållande till taxeringsvärdena, bör det enligt Riksdagens mening i första hand få bero på öfverenskommelse dem emellan, huru de vilja i berörda afseende ordna sig. En sådan ändring i Eders Kungl. Maj:ts förslag har Riksdagen funnit sig desto hellre kunna vidtaga, som Riksdagen — under 70 § — för sin del ansett sig böra antaga ett annat sätt för utbetalning af snöploglagsersättningen än det af Eders Kungl. Maj:t föreslagna, hvilket särskildt betingat den ovillkorliga bestämmelsen i förevarande tillägg.

70 §.

Gentemot Eders Kungl. Maj:ts förslag, att ersättningen till snöploglagen skulle utbetalas genom afräkning mot vederbörandes allmänna utskylder har en motionär inom Riksdagen anfört, att denna bestämmelse icke passade för alla fall. Den skulle, yttrar motionären, tvärtemot afsikten därmed förorsaka ökade besvär och kostnader för ganska många ploglag. Det finnes ploglag, som bestode af ett stort antal delägare, stundom uppgående till 1 à 2 hundra stycken. I dylika ploglag komme blott ett fåtal delägare att utgöra vinterväghållningen in natura; de öfriga hade i allmänhet ingen annan särskild tunga däraf, än att de tillsammans med de andra stode i ansvar därtör

och vid behof måste tillskjuta erforderliga medel för bestridande af ploglagets utgifter. Vanligen vore det ordnadt så, att det arbete, som utgjordes för vinterväghållningen, betalades kontant, för hvilket ändamål ploglaget till sitt förfogande måste ha en gemensam kassa. Enligt den föreslagna lydelsen af §:n skulle de ersättningsbelopp, som utbetalades för vinterväghållet, gå i afräkning mot delägarnes allmänna utskylder, hvadan dessa belopp ej längre finge tagas i anspråk för ploglagets behof. Dessa måste tillgodoses genom direkt uttaxering bland delägarne, hvarigenom denna i sig själf enkla sak blefve betydligt försvårad och invecklad. Det vore tydligen förenadt med ganska stora besvär att verkställa debitering och uppbörd bland t. ex. 1 à 2 hundra betalningsskyldiga personer. Näppeligen kunde förnekas, att en dylik anordning vore opraktisk. Bibehölles däremot den förutvarande föreskriften om att den utgående ersättningen skulle kontant utbetalas till ploglagen, så blefve saken betydligt enklare. Det kunde visserligen inträffa, att ploglagets utgifter någon gång öfverstege ersättningen, i hvilket fall uttaxering måste verkställas; men denna eventualitet inträdde i allmänhet ganska sällan. I alla händelser behöfde ej uttaxering verkställas hvarje år, om den nu gällande ordningen bibehölles. Skulle öfverskott i ploglagets kassa uppstå, vore det jämförelsevis lätt att fördela, om beslut därom fattades.

Det syntes, som om inga berättigade anmärkningar framkommit mot det sätt, hvarpå ersättningen till ploglagen för vinterväghållet hittills utgått, hvarför en ändring däruti från denna synpunkt ej vore påkallad.

På grund häraf har motionären yrkat ändring i Eders Kungl. Maj:ts förslag i nu angifna syfte.

Riksdagen, som ansett motionärens framställning väl grundad, har alltså funnit Eders Kungl. Maj:ts förslag böra i öfverensstämmelse härmed jämkas, därvid Riksdagen dock ansett, att vägstyrelsen, där vägskattens uppbörd äger rum genom uppbördsförvaltningen, skall vara berättigad att anlita uppbörds mannen för verkställande af den kontanta utbetalningen af ifrågavarande medel, hvilken utbetalning i detta fall skulle äga rum till snöplogfogden eller annat af ploglaget utsedt ombud.

80 §.

Den ändring, som af Riksdagen vidtagits i slutet af paragrafens första stycke enligt Eders Kungl. Maj:ts förslag, är en omedelbar följd af en nödig befunnen ändring i 52 §.

Såsom tillägg till paragrafen har Riksdagen ansett lämpligt däri införa bestämmelser om väghållares besvär öfver vägsyn. Denna bestämmelse utsäger, *dels* att väghållare skall äga rättighet att föra sådan klagan, något som ju ock måste anses öfverensstämmande med den i lagen allmänt vedertagna grundsats, att det ej bör vara part förmenadt att söka ändring i myndighets beslut, och *dels* att sådana mål skola handläggas i administrativ väg, hvarmed Riksdagen afser att förekomma det oegentliga förhållande som understundom lärer förekommit, nämligen att underdomstol i mål om ansvar å väghållare för försunmadt vägunderhåll äfven inlåtit sig på den rent administrativa frågan om sakpröfning af vägsynenämndens beslut. Besvärstiden torde kunna begränsas till 15 dagar från det underrättelse om åläggande vid synen blifvit i sockenkyrkan uppläst. För att emellertid förebygga, att genom dylik klagan nödiga vägarbeten oskäligt uppehållas, har det synts välbetänkt att i paragrafen stadga, att åläggande vid vägsyn skall gå i verkställighet oberoende af klagan, såvida ej Konungens befallningshafvande annorlunda förordnar.

Vidare har Riksdagen funnit sig böra, med hänsikt till den utaf Riksdagen antagna bestämmelsen om beslutanderätt för nämudemän vid vägsyn, tillerkänna länsman, hvars mening vid vägsyn icke blifvit gällande, rätt att underställa nämndens beslut Konungens befallningshafvandes pröfning. Genom ett sådant stadgande torde i all önskvärd mån undanröjas betänkligheterna mot den ifrågasatta utvidgningen af de vid vägsyn tjänstgörande nämndemännens befogenhet, enär på sådant sätt principen om Konungens befallningshafvandes allmänna rätt att med länsmännens biträde öfvervaka det allmänna vägunderhållet i hufvudsak upprätthålles.

Beträffande tidpunkten för den ifrågavarande lagens trädande i kraft, hvilken tidpunkt i Eders Kungl. Maj:ts förslag bestämts till den 1 januari 1907, har Riksdagen, med föranledande af därom inom Riksdagen väckt motion, ansett Eders Kungl. Maj:ts förslag böra i ett visst afseende modifieras. Enligt 41 § 3 mom. i dess nya, af Riksdagen godkända lydelse skall fråga om väghållningsdistrikts delning i mindre områden eller om två eller flera väghållningsdistrikts förening till ett, därest förslag därom blifvit väckt, kunna till handläggning företagas redan vid den vägdelning, som i enlighet med väglagens föreskrifter inom ett distrikt företages första gången efter väglagens trädande i kraft. Men om nu denna likasom öfriga beslutade förändringar i väg-

lagen icke kan träda i kraft förrän den 1 januari 1907, måste denna tidpunkt afvaktas, innan ny vägdelning inom distrikt, där sådan hittills ej ägt rum, kan sättas i gång, för så vidt, såsom fallet mångenstädes torde vara, man i sammanhang därmed önskar få någon omreglering af väghållningsdistriktet. Inom de väghållningsdistrikt, där behofvet af ny vägdelning visserligen gjort sig starkt gällande, men där vidtagande af åtgärder därför just fått anstå i afbidan på de förväntade ändringarne i väglagen — och dessa distrikt torde ej vara så få — är det önskligt, om ett sådant ytterligare undanskjutande af den nya vägdelningen, som nyss antydts, kunde undvikas, så mycket mera som en vägdelning är en vidlyftig och långvarig förrättning, hvilken i allt fall måste taga lång tid, innan den kan komma till fullbordan.

Då de skäl, som nödvändiggöra att till den 1 januari 1907 utsätta de nya väglagsbestämmelsernas trädande i kraft, icke synas hafva någon betydelse med afseende på den ofvan antydda ändringen i 41 §, torde utan olägenhet en tidigare tillämpning af densamma kunna äga rum och därigenom åt de väghållningsdistrikt, där ny vägdelning ej ägt rum, men anses böra snarast företagas, beredas förmånen att omedelbart efter den nya lagens utfärdande gå i författning om sådan delning, utan att därvid gå miste om möjligheten att få en önskvärd omreglering af väghållningsdistriktet till stånd.

Riksdagen har fördenskull för sin del funnit böra medgifvas, att bestämmelserna i 41 § 3 mom. må redan före den 1 januari 1907 tillämpas vid vägdelning hvarom förordnande gifves efter det den nya lagen blifvit utfärdad.

Slutligen och såsom följd af de utaf Riksdagen vidtagna förändringar i kapitelnumrering och kapitelrubriker har jämväl ingressen till ifrågasvarande lagförslag måst undergå däraf påkallad ändring.

Under åberopande af hvad sålunda anförts får Riksdagen, med förklarande, att Eders Kungl. Maj:ts förevarande förslag icke kunnat af Riksdagen i oförändradt skick godkännas, anmäla, att Riksdagen för sin del antagit en »lag om ändring i vissa delar af lagen angående väghållningsbesvärets utgörande på landet den 23 oktober 1891» af den lydelse bilagan A. till denna skrifvelse utvisar.

Stockholm den 10 maj 1905.

Med undersätlig vördnad.

Bil. A.

Lag

om ändring i vissa delar af lagen angående väghållningsbesvärets utgörande på landet den 23 oktober 1891.

Härigenom förordnas, att 4, 5, 6, 7, 8, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 22, 33, 35, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 69, 70, 71, 73 och 80 §§ i lagen angående väghållningsbesvärets utgörande på landet den 23 oktober 1891 skola, tillika med ordningsnummer och öfverskrift för vissa, nedan angifna kapitel, erhålla följande förändrade lydelse:

4 §.

Uppstår fråga om anläggning af allmän väg; då skall ansökning därom göras hos Konungens befallningshafvande, som låter höra samtliga väghållningsskyldige, hvilka i väghållningen med arbete eller penningar deltaga; hvarefter, och sedan kronofogden afgifvit yttrande, Konungens befallningshafvande meddelar beslut i frågan.

I enahanda ordning afgöras frågor om indragning af allmän väg, omläggning af backig eller eljest för rörelsen obekvämlig allmän väg samt förändring af redan befintlig väg till bygdeväg eller landsväg.

5 §.

I fråga om byggande och underhåll af allmän väg, bro och färja utgör hvarje härad en gemensamhet för sig.

Är vid den tid, då denna lag träder i kraft, härad deladt i två eller flera väghållningsdistrikt, eller äro två eller flera härad eller delar däraf då förenade till ett distrikt, må därvid förblifva.

Delning af härad i särskilda väghållningsdistrikt eller förening af härad eller delar däraf till ett sådant distrikt må därefter, så vidt icke

därom förordnats i den ordning 82 § stadgar, ske endast i sammanhang med vägdelning på sätt nedan sägs.

Hvad sålunda om väghållningsbesvärets fördelning på särskilda distrikt är stadgadt må ej innefatta hinder för kommuner eller lands-ting att lämna bidrag till byggande af allmän väg, bro eller färja.

6 §.

I skyldigheten att bygga och underhålla allmän väg, bro och färja deltaga, efter nedan stadgade grunder, följande beskattningsföremål:

a) all jordbruksfastighet, hvartill äfven hänföras staten eller menighet tillhöriga allmänningssskogar, dock att äldre lotshemman, så länge de äro underkastade lotsningsskyldighet, bibehållas vid dem hittills för-unnad frihet från väghållningsbesväret;

b) frälseränta för sitt efter fem procent beräknade kapitalvärde;

c) all annan fastighet, hvarför bevillning till staten utgöres och hvars taxeringsvärde uppgår till minst åtta hundra kronor, äfvensom staten tillhörig dylik fastighet, så vidt inkomst däraf drages och taxeringsvärdet uppgår till minst nyssnämnda belopp;

d) inkomst, som uppgår till minst ett tusen kronor och hvarför bevillning till staten utgöres, dock med undantag för inkomst, som förvärfvas genom arrende af staten tillhörig jordbruksfastighet.

7 §.

Vägunderhållet in natura, hvarmed förstås arbetet för vägs hållande i laggillt skick, åligger all jordbruksfastighet med undantag af staten eller menighet tillhöriga allmänningssskogar samt utgöres efter vägdelning, hvarom i III kap. stadgas.

De beskattningsföremål, hvilka icke utgöra vägunderhåll in natura, bidra till väghållet allenast med penningar, som ingå till en för väghållningsdistriktet gemensam vägkassa under förvaltning af en vägstyrelse, hvarom i V kap. förmäles.

8 §.

Kostnaden för underhåll af väg, som ej ingått i vägdelning, af bro, som ej är till vägtrumma hänförlig, samt af färja bestrides ur vägkassan, i den mån sådan kostnad icke utgår af statsmedel.

Ur vägkassan bekostas jämväl anläggning af ny och omläggning af gammal väg, förändring af bygdeväg till landsväg, iståndsättande af enskild väg, bro och färja, som till allmänt underhåll öfvertages, samt byggande af bro och färja, i den mån sådan kostnad ej af statsmedel eller, efter särskilda åtaganden, af kommuner eller landsting eller eljest annorledes gäldas.

12 §.

Finnes för beredande af lämplig och bekväm vägdelning erforderligt, att väg eller vägsträcka från delningen undantages, må den i ordning, hvarom i 43 § stadgas, kunna från vägdelningen uteslutas för att medelst vägkassan underhållas.

Är jordbruksfastighet afsides eller obekvämt belägen i förhållande till densamma tilldeladt vägstycke eller yppar sig, till följd af vägs beskaffenhet, märklig svårighet för behörigt fullgörande af jordbruksfastighet åliggande vägunderhåll in natura, må fastigheten, där de väghållningsskyldige, efter framställning af innehafvaren, därtill samtyckt eller, om samtycke vägrats, Konungens befallningshafvande på fastighetsinnehafvarens besvär pröfvat skäligt bifall därtill lämna, därefter i stället bidra med penningar efter det belopp, hvartill underhållskostnaden bestämmes af den i IV kap. omförmälda nämnd; skolande härvid icke tagas i beräkning den af nämnden angifna särskilda kostnad för ökad besvär i följd af större afstånd från fastigheten till dess vägstycke.

Ofvannämnda bidrag, hvilket debiteras, indrifves och redovisas i sammanhang med vägskatten, ingår till vägkassan mot skyldighet för vägstyrelsen att vägunderhållet ombesörja.

13 §.

Har vid vägdelning väg lämnats odelad emellan delägare i samma jordbruksfastighet eller varder efter vägdelning jordbruksfastighet delad emellan två eller flere, svare desse för underhållet af fastighetens väg, hvar i förhållande till det hans lott åsatta taxeringsvärde. Äro delägarna flere än två, skola de sig emellan för minst ett år i sänder utse en vägfogde. Om valet skall underrättelse meddelas kronobetjäningen, som i sin ordning lämnar den valde däraf del. Intill dess valet ägt rum och kronobetjäningen därom underrättats, svare delägarna en för alla och alla för en för underhållet af fastighetens väg.

Vägfogde åligger tillse, att väg hålles i vederbörligt skick. Han svarar i första hand för delägarnes skyldighet härutinnan samt äger för återbekommande af hvad han utöfver sin andel i kostnaden härför nödgats utgifva att omedelbart hos länsmanen påkalla handräckning.

Vägfogde, som i tre på hvarandra följande år tjänstgjort, vare ej skyldig att befattningen å nyo emottaga förrän ytterligare tre år förflutit.

Vill delägare, att vägen skall delas, hafve han därtill vitsord; och förfares vid sådan delning på sätt i 45 § stadgas.

14 §.

Varder väg omlagd, skall den, intill dess ny vägdelning öfvergår väghållningsdistriktet, underhållas af de fastigheter, som förut underhållit den gamla vägen, samt för sådant ändamål i den ordning, 45 § stadgar, på dem indelas. Betungas härigenom fastighet med svårare vägunderhåll, än den förut haft, njute densamma ur vägkassan motsvarande ersättning.

Förändras bygdeväg till landsväg eller varder väg till bredden utlagd, njute likaledes den, hvilkens vägunderhåll härigenom försvåras, ersättning ur vägkassan.

15 §.

Uppkommer å väg genom naturhändelse, såsom jordras, öfversvämning eller dylikt, skada af sådan betydighet, att istandsättandet skulle i väsentlig mån betunga den fastighet, på hvilken vägen är till underhåll indelad, må kostnaden för sådan skadas botande äfvenledes gäldas ur vägkassan.

16 §.

Varder, till följd af annan efter vägdelning inträffad omständighet än dem, som afses i 14 och 15 §§, fastighets vägunderhåll märkligt försvåradt, njute den fastighet jämväl därför ur vägkassan ersättning.

17 §.

Njuter fastighet, till följd af gammal vägs indragning, omläggning eller inskränkning till bredden, befrielse eller minskning i vägunderhållet, erlätte den fastighet motsvarande ersättning till vägkassan.

Sådan ersättning debiteras, indrifves och redovisas i sammanhang med vägskatten.

18 §.

Kan i fråga om ersättning, som i 14, 15, 16 och 17 §§ omförmäles, öfverenskommelse mellan vederbörande väghållare och distriktets öfrige väghållningsskyldige icke träffas, hänskjutes frågan till bedömande af tre gode män, hvilka utses, en af Konungens befallningshafvande, en af vägstyrelsen och en af väghållaren.

Vägrar någon enligt nämnda paragrafer till ersättnings utgifvande skyldig att utse god man och har sådant ej fullgjorts inom fjorton dagar efter bevislig tillsägelse, skall domhafvanden i orten, på anmälan, utse god man för den tredskande.

Emot gode människens beslut må klagan ej föras.

22 §.

Allmän väg, bro eller färja, som öfvertages till underhåll medelst vägkassan, skall vid öfverlämnandet vara försatt i laggillt skick.

33 §.

Å kronans allmänning må sand, grus eller sten till vägs underhåll utan ersättning tagas efter vederbörande skogstjänstemans anvisning.

Om hämtning af väglagningsämnen från kronans jordbruksdomäner stadgas särskildt.

Vill någon å annan mark taga sand, grus eller sten till vägs underhåll, och kan öfverenskommelse med jordägaren icke träffas, äger häradsrätten, då väghållningsskyldig eller vägstyrelsen därom instämmer talan, bestämna, hvarest nämnda väglagningsämnen tjänligast och till minsta skada för jordägaren må afhämtas samt till hvilket belopp ersättning därför skall utgifvas.

35 §.

Årligen skall vägsyn hållas af länsman med biträde af två nämndemän. Sådan syn bör förrättas tidigt på våren eller sent på hösten å tid, som antingen redan är eller, med afseende på skiljaktiga för-

hållanden, varder, efter landstingets hörande, af Konungens befallningshafvande bestämd för hela länet eller delar däraf.

Kungörelse om vägsyn skall minst åtta dagar före syneförrättningen och, där så ske kan, å två på hvarandra följande söndagar offentliggöras. och bör därvid bestämmas ej mindre dagen och timmen, då den på hvarje ställe tager sin början, än äfven huru stor del af vägen hvarje dag kommer att besiktigas.

Öfver syneförrättningen föres protokoll, hvari antecknas för hvarje vägloft befunna brister i vägunderhållet och det penningebelopp, hvar-till kostnaden för deras afhjälpande uppskattas.

Stanna synemännen i olika meningar, gälle hvad de flesta säga. Har hvar sin särskilda mening, gälle länsmannens.

Underrättelse om nämnda brister meddelas de väghållningsskyldige genom kungörelse, som skall uppläsa sist å andra söndagen efter syneförrättningens slut eller, om gudstjänst då ej hålles, å först infallande med gudstjänst förenad söndag samt därefter vara tillgänglig å det ställe inom socknen, som för sådant ändamål af kommunalstämma utses; skolande länsmannen därjämte inom samma tid tillställa vägstyrelsen utdrag af kungörelsen, i hvad den rör vid synen befunna brister i det vägunderhåll, som åligger vägkassan. Kungörelsen skall tillika innehålla föreläggande för vederbörande väghållare eller vägfogde att inom viss af synemännen föreskrifven lämplig tid, ej kortare än åtta dagar, hafva bristerna botade, vid äfventyr, om sådant underlåtes, af böter enligt 77 § samt påföljd därjämte att bristerna emot lega afhjälpas.

Kan ej lega af länsmannen under hand åstadkommas för kostnad, ej öfverstigande hvad vid synen för bristernas botande beräknats, varde arbetet utbjudet på offentlig auktion, som hålles af länsmannen och kungöres i sockenkyrkan minst fyra dagar förut. Göres då ej anbud. som af länsmannen pröfvas antagligt, äge han på annat lämpligt sätt besörja om arbetets utförande.

Tillfälliga emellan de årliga vägsynerna uppkomna brister skall, där saken sådant uppskof tåla kan, väghållare eller vägfogde anmanas att inom viss kort tid afhjälpa, vid äfventyr, som nyss är nämndt. För-sittes den tid, eller är bristen af beskaffenhet, att dröjsmål med dess afhjälpande kan medföra våda för vägfarande, låte länsmannen oför-drojligen på lämpligt sätt bota skadan.

Kostnad för väglagning, som enligt denna paragraf genom läns-mannens föranstaltande utföres, äge han hos vederbörande väghållare

eller vägfogde omedelbart uttaga; dock, hvad angår botande af tillfälliga brister, ej till större belopp än kronofogden, efter granskning af kostnadsräkningen, godkänner.

41 §.

Under förrättningen skola till en början följande frågor, på sätt här nedan sägs, till handläggning företagas, nämligen:

1:o) om bestämmande af de vägar, hvilka skola såsom allmänna anses, samt deras egenskap af landsväg eller bygdeväg;

2:o) om urskiljande af de broar, hvilka ej böra till vägtrummor hänföras och således skola från delningen undantagas för att medelst vägkassan underhållas; samt

3:o) om väghållningsdistriktets delning i mindre områden, eller om två eller flera väghållningsdistrikts förening till ett, därest förslag därom blifvit väckt.

42 §.

Rörande de i 41 § omförmälda frågor upprättar förrättningsmannen med gode männen förslag, hvilket underställes Konungens befallningshafvandes pröfning; hvarefter, och sedan de väghållningskyldige blifvit hörde, Konungens befallningshafvande i frågan meddelar beslut.

43 §.

Sedan de i 41 § upptagna frågor blifvit slutligen afgjorda, fortsättes förrättningen medelst vägarnes gradering; åliggande förrättningsmannen att, innan förrättningen åter företages, minst fjorton dagar förut låta i väghållningsdistriktets kyrkor kungöra dagen och stället för förrättningens fortsättande.

Vid vägs gradering skall hänsyn tagas till dels vägens egenskap af lands- eller bygdeväg, dels olika beskaffenhet af mark, hvaröfver vägen går, dels tillgång till och antaglig kostnad för sand, grus eller annat ämne, hvarmed vägen underhållas kan, dels behovet af skyddsvärn, dels trafikens omfattning och den däraf föranledda större eller mindre slitning af vägen, dels ock andra omständigheter, som under en längre fortgående tid må kunna på vägunderhållet inverka, så att, där större

svårigheter i en eller annan af dessa delar möta, skälig minskning i vägens längd däremot beräknas.

Efter det vägarnes gradering försiggått, låter Konungens befallningshafvande, på förrättningsmannens därom gjorda framställning, åsätta vägtal, hvaruppå och sedan förrättningsmannen med gode männen, efter de väghållningsskyldiges hörande, bestämt, hvilka vägar eller vägsträckor jämlikt 12 § böra från delningen uteslutas, förrättningen afslutas medelst vägarnes fördelning.

44 §.

Sedan vägdelningen blifvit afslutad, åligger det förrättningsmannen såväl att därom hos Konungens befallningshafvande göra anmälan, som ock att samtidigt, för vederbörandes kännedom, tillställa dels hvarje länsman inom väghållningsdistriktet utdrag af vägdelningslängden för hans tjänstgöringsområde, dels ock vägstyrelsens ordförande ett exemplar af vägdelningslängden, graderingslängden och förrättningsprotokollet. Konungens befallningshafvande utfärdar därefter allmän kungörelse om förrättningens afslutande.

Efter det delningen vunnit laga kraft, insänder förrättningsmannen fullständigt instrument däröfver till länets landtmäterikontor för att där förvaras.

Tillträde af de nya väglotterna skall äga rum vid utgången af det år, under hvilket delningen vunnit laga kraft.

45 §.

Vill delägare i jordbruksfastighet, efter ty i 13 § sägs, att fastighetens väg skall delas, och väckes fråga därom vid vägdelning, som i 36 § afses, skall delningen af fastighetens väg ske i sammanhang med nämnda vägdelning, och gälle därvid i tillämpliga delar hvad här ofvan i detta kapitel är stadgadt.

Uppstår eljest fråga om delning af dylik väg och enas delägarne om hvilken del af vägen hvarje fastighetslott skall tillkomma, stånde sådan öfverenskommelse fast, sedan densamma, skriftligen affattad och af två vittnen bestyrkt, blifvit till länsmannen ingifven.

Kan öfverenskommelse ej träffas, äge Konungens befallningshafvande, på anmälan af delägare, förordna landtmätare eller annan lämplig person att verkställa delningen, sedan delägarne till förrättningen bevisligen kallats och vid densamma lämnats tillfälle att sig yttra; och skall vid

sådan vägdelning gradering, som skett enligt 43 §, lända till efterrättelse. Sedan förrättningen är afslutad, ingifve förrättningsmannen delningsinstrumentet till länsmannen, som har att därom underrätta delägarne.

Vägdelning, som i 2 och 3 punkterna af denna paragraf afses, skall bekostas af delägarne i förhållande till delningsgrunden och äger bestånd, till dess ny vägdelning öfvergår väghållningsdistriktet eller samtliga delägare öfverenskomma om annan vägdelning och öfverenskommelsen, så affattad och styrkt, som ofvan sägs, blifvit till länsmannen ingifven; skolande i följd af vägdelning, som i denna paragraf afses, hvarje lott anses vara äsatt andel af fastighetens vägtal i förhållande till lottens taxeringsvärde den tid vägdelningen ägde rum.

Hvad i 2 och 3 punkterna af denna paragraf är stadgadt gälle i tillämpliga delar i fråga om indelning af omlagd väg på de fastigheter, som jämlikt 14 § skola densamma underhålla; dock med iakttagande:

att, därest öfverenskommelse om vägens delning icke inom sex månader från det vägen blifvit afsynad och godkänd kommit till stånd, vägstyrelsen ofördröjligen skall hos Konungens befallningshafvande begära förordnande om delningen;

att förrättningsmannen skall med biträde af två gode män verkställa vägens gradering i enlighet med 43 §;

att tillträde af de nya väglotterna skall utan hinder af klagan öfver delningen äga rum vid utgången af det år, under hvilket delningen blifvit verkställd; samt

att delningen bekostas af vägkassan.

46 §.

För bestämmande af beloppet ej mindre af de till vägkassan ingående bidrag, än ock af den ersättning, som enligt 12 § skall utgå, uppskattas särskildt för hvarje väghållare årliga kostnaden för underhållet den tid mark är bar af allmän väg, bro och färja.

Vid sådan uppskattning skall skäligen afseende fästas så väl å ortens pris på dagsverken och körslor som ock därå, att de till vägunderhåll in natura indelade i allmänhet äro i tillfälle att med egna arbetare och dragare fullgöra arbetet, äfvensom å afståndet mellan den väghållningsskyldiga fastigheten och dess väglott; börande i uppskattningsinstrumentet utsättas detta afstånd äfvensom, där detsamma är mer afsevärdt, särskildt angifvas det belopp, som anses motsvara väghållarens till följd af berörda förhållande ökade besvär.

47 §.

Den i 46 § föreskrifna uppskattning verkställas af en för hvarje väghållningsdistrikt tillsatt särskild nämnd, bestående af ordförande och tre ledamöter.

Ordföranden och en ledamot förordnas af Konungens befallningshafvande; och bör ordföranden vara densamme för alla distrikt inom ett län eller landstingsområde.

Öfrige två ledamöter tillika med två suppleanter för dem utses af de väghållningsskyldige å vägstämman, som i 52 § sägs; hvaröfver Konungens befallningshafvande äger hålla hand. Af dessa ledamöter och suppleanter bör en ledamot och dennes suppleant utses bland innehafvare af jordbruksfastighet samt en ledamot och dennes suppleant bland väghållningsskyldige, som äro pliktige att deltaga i väghållet för annat beskattningsföremål än jordbruksfastighet.

I afseende å villkoren för behörighet till uppdrag såsom ordförande, ledamot eller suppleant i nämnden skall i öfrigt, äfvensom angående rättighet att uppdraget sig afsäga, i tillämpliga delar gälla hvad om ordförande i kommunalstämma stadgadt är.

49 §.

Sedan nämndens uppskattning vunnit laga kraft, skall den lända till efterrättelse i minst tio år och intill dess ny uppskattning därefter sker. Äskas efter sagda tids förlopp ny uppskattning, ankommer det på Konungens befallningshafvande att, efter de väghållningsskyldiges hörande, om sådan förordna. Då ny vägdelening skett, skall dock, så snart densamma vunnit laga kraft, förnyad uppskattning verkställas, hvarvid den gradering, som vid nämnda vägdelening ägt rum, bör ligga till grund, där ej sedermera inträffade förhållanden föranleda annat.

Har, efter det uppskattning ägt rum, tillkommit ny eller förändrats gammal väg, bro eller färja, skall, där vägstyrelsen sådant begär, verkställas särskild uppskattning beträffande dylik väg, bro eller färja. Den uppskattning skall gälla, intill dess ny allmän uppskattning inom distriktet sker.

50 §.

Ordförande och ledamot i nämnden åtnjuta ur vägkassan ersättning, den förre med belopp, som enligt nuvarande eller blifvande

resereglemente tillkommer kronofogde, och ledamöterna i likhet med hvad om ledamot i ägodelningsrätt är eller varder stadgad.

51 §.

Efter fullgjordt uppdrag insänder nämnden uppskattningsinstrumentet till Konungens befallningshafvande, som låter i länskungörelserna på statsverkets bekostnad offentliggöra detsamma.

V Kap.

Om vägstämman; så ock om vägkassan samt om vägskatt.

52 §.

För afgifvande af yttranden i de fall, då de väghållningsskyldige enligt denna lag skola höras, för anställande af de i 47 och 54 §§ omförmälda val, så ock för utöfning af den beslutanderätt, som eljest enligt denna lag tillkommer de väghållningsskyldige, skola dessa sammanträda å vägstämman.

Röstvärdet å vägstämman beräknas efter vägfyrktal; ägande i distrikt, som omfattar mer än en kommun, de väghållningsskyldige att å vägstämman låta sin talan föras genom af dem kommunvis å kommunalstämmor efter vägfyrktal utsedda ombud, hvilka skola rösta för sin kommuns hela vägfyrktal, enskilde väghållningsskyldige obetaget att vid vägstämman, själfva eller genom ombud, hvarom flere väghållningsskyldige kunna sig förena, utöfva rösträtt för eget vägfyrktal, som i ty fall afräknas från det, för hvilket vederbörande kommunombud skall äga rösta.

I vägstämmas öfverläggningar äga vederbörande kronofogde och länsman deltaga.

Ordet vid vägstämman föres af vägstyrelsens ordförande; dock att, vid behandling af fråga enligt 58 § 2 punkten, särskild ordförande bör för tillfället utses.

Vägstämman skall hållas å ort inom väghållningsdistriktet eller å annat ställe, som för sådant ändamål af stämman särskildt utses.

Kungörelse om stämman utfärdas af vägstyrelsens ordförande och skall innehålla bestämd uppgift om tid, ställe och öfverläggningsämne för stämman. Kungörelsen uppläses i distriktets kyrkor, hvarjämte vederbörande kommunalstämmors ordförande om vägstämman underrättas i så god tid, att kommunombud på sätt nyss är nämnt må kunna utses.

Ordinarie vägstämma hålles årligen i oktober månad för handläggning af de i 58 § omförmälda frågor. Vägstämma hålles äfven när Konungens befallningshafvande eller vägstyrelsens ordförande sådant nödigt finner. Enskild väghållningsskyldig, som till talan å vägstämma är berättigad, äger ock begära vägstämmas sammankallande för uppgifvet ändamål. Varder denna begäran af vägstyrelsens ordförande afslagen, meddelar han, om så äskas, sitt beslut skriftligen med skälen därtill; och äger sökanden däröfver föra klagan hos Konungens befallningshafvande inom den tid, räknad från beslutets delgifning, som i 80 § stadgas.

Ordföranden skall vid vägstämman föra eller på eget ansvar låta föra protokoll, som skall justeras af två vid stämman närvarande och därtill utsedda personer. Så fort ske kan skall genom vägstyrelsens försorg i väghållningsdistriktets kyrkor uppläsas tillkännagifvande, att sådan stämma hållits samt att protokollet finnes för den, som önskar däraf taga del, under besvärstiden tillgängligt på plats, som af vägstämman därtill blifvit bestämd.

I öfrigt skall, i fråga om ärendenas handläggning å vägstämma, i tillämpliga delar gälla hvad för kommunalstämma är stadgadt.

53 §.

För hvarje väghållningsdistrikt skall finnas en vägkassa, till hvilken ingår, utom öfriga dithörande afgifter, den vägskatt, hvarom nedan stadgas.

Ur vägkassan bestridas samtliga för vägväsendet erforderliga utgifter, såvidt de ej på grund af denna lag eller eljest annorlunda utgå.

54 §.

För hvarje väghållningsdistrikt äga de väghållningsskyldige att inom sig utse en vägstyrelse, bestående af minst tre ledamöter, hvilka, jämte ett lika stort antal suppleanter, i god tid före hvarje valperiods utgång väljas å vägstämma för en tid af fyra år. Hälften af antalet, eller, om detta icke är jämnt, det antal, som är närmast under hälften,

utträder dock, efter lottning, vid slutet af andra året under den period, för hvilken val i angifna ordning första gången ägt rum. Afgår ledamot eller suppleant under den för honom bestämde tjänstgöringstid, anställles fyllnadsval; och bör den sålunda valde tjänstgöra under den tid, som för den afgångne återstått.

I afseende å villkoren för valbarhet till ledamot eller suppleant äfvensom angående rättighet att uppdraget sig afsäga skall i tillämpliga delar gälla hvad om ordförande i kommunalstämma är stadgadt.

Vägstyrelsen utser inom sig ordförande och vice ordförande.

Å vägstämman utses årligen tre revisorer för granskning af vägstyrelsens räkenskaper och förvaltning äfvensom ett lika antal suppleanter för dessa revisorer.

55 §.

Vägstyrelsen, hvilken, beträffande det vägkassan åliggande vägunderhåll, är att anse såsom väghållare, åligger förvaltningen af vägkassan, verkställigheten af vederbörandes rörande vägväsendet meddelade beslut samt fullgörandet af öfriga åtgärder, som jämlikt denna lag på styrelsen ankomma, allt i enlighet med instruktion, som, efter vägstyrelsens hörande, fastställles af Konungens befallningshafvande.

I vägstyrelsens öfverläggningar, men ej i dess beslut, äga vederbörande kronofogde och länsman deltaga.

57 §.

Inom juni månads utgång hvarje år skall vägstyrelsen till revisorerne aflämna dels fullständig redovisning öfver föregående årets förvaltning, dels beräkning öfver så väl vägkassans utgifter för det kommande året som äfven den behållning, hvilken utöfver det i 62 § omförmälda öfverskott kan vid löpande årets slut vara att påräkna, jämte de inkomster, hvilka på grund af föregående beslut böra under det nästföljande året inflyta, dels ock ett på denna beräkning grundadt förslag till inkomst- och utgiftsstat för vägkassan under det nästföljande året; och åligger det revisorerne att före den 1 augusti till vägstyrelsens ordförande insända dessa handlingar, åtföljda af så väl berättelse öfver den af revisorerne verkställda granskning af vägstyrelsens redovisning, som äfven revisorerne yttrande öfver förslaget till inkomst- och utgiftsstat för vägkassan samt de vägväsendet i öfrigt rörande förslag, styrelsen kan hafva framlagt.

Vägstyrelsens ordförande låter därefter i länskungörelserna offentliggöra revisorernes berättelse jämte styrelsens förklaring öfver möjligen gjorda anmärkningar samt förslaget till inkomst- och utgiftsstat med tillkännagifvande, att öfriga handlingar finnas för väghållningsskyldige hos vägstyrelsens ordförande tillgängliga samt att den, som i anledning däraf har något att erinra, skall sådant hos ordföranden anmäla före den 15 september.

58 §.

De väghållningsskyldige skola å ordinarie vägstämma pröfva och fastställa inkomst- och utgiftsstaten för vägkassan och i sammanhang därmed äfven det belopp, hvilket skall såsom vägskatt uttaxeras på de till utgörande däraf skyldige.

Å ordinarie vägstämma meddela ock de väghållningsskyldige ansvarsfrihet åt vägstyrelsen eller besluta om de åtgärder, som i anledning af anmärkningar böra vidtagas.

59 §.

Vägskatten utgår efter vägfyrek med iakttagande däraf:

a) att jordbruksfastighet, med undantag af staten eller menighet tillhöriga allmänningsskogar, påföres en vägfyrek för hvarje ett hundra kronor af taxeringsvärdet,

b) att dessa skogar påföres en vägfyrek för hvarje etthundrafemtio kronor af taxeringsvärdet,

c) att frälseränta samt annan fastighet påföres en vägfyrek för hvarje två hundra kronor af taxeringsvärdet, samt

d) att inkomst påföres en vägfyrek för hvarje trettio kronor af den beskattningsbara andelen däraf,

dock med iakttagande att hvad som icke uppgår till hel vägfyrek bortfaller.

Vägfyrktalslängd i enlighet med dessa bestämmelser upprättas för hvarje kommun af häradsskrifvaren mot ersättning ur vägkassan med belopp, hvarom särskildt stadgas. Längden skall senast den 1 december af häradsskrifvaren sändas till kommunalnämnden, som låter i kommunens fyrktalslängd införa vägfyrktalen; hvarefter, och sedan vägfyrktalslängden på enahanda sätt, som i fråga om kommunens fyrktalslängd är föreskrifvet, undergått granskning och justering, vägfyrktalslängden ofördröjligen skall af kommunalstämmans ordförande tillställas vägstyrelsen.

60 §.

Af uppskattade kostnaden för underhållet af allmän väg, bro och färja lämnas tre tjugondelar af statsmedel. Därutöfver må väghållningsdistrikt, som äro med väghållning synnerligt betungade, kunna efter Kungl. Maj:ts pröfning af staten erhålla särskildt understöd, i den mån medel, som för sådant ändamål må vara anslagna, därtill lämna tillgång.

Det statsbidrag, som belöper på underhållet af indelad väg, tillkommer dem, som sådant underhåll bestrida, och utbetalas på sätt i 63 § sägs. Statsbidrag för det vägkassan åliggande vägunderhåll utbetalas till vägstyrelsen.

Den af särskilda nämnden uppskattade kostnad för underhåll af all indelad väg inom distriktet skall, efter afdrag för bidraget af statsmedel, fördelas på de enligt 7 § till vägunderhåll in natura förpliktade vägfyrkar, hvarefter det belopp, som enligt denna fördelning på hvarje sådan fyrk belöper, såsom vägskatt påföres hvarje annan vägfyrk. Hvad därutöfver erfordras för bestridande af vägkassans utgifter enligt den fastställda utgiftsstaten påföres samtliga vägfyrkar till lika andel för en hvar af dem.

61 §.

Till ledning för vägskattens bestämmande böra häradskrifvarne hvarje år efter slutade taxeringsförrättningar till vägstyrelsens ordförande insända förteckningar, som för hvarje kommun beträffande de i väghållet deltagande beskattningsföremål summariskt upptaga, i fråga om fastigheter och frälseränta taxeringsvärdet, särskildt å fastigheter, som utgöra vägunderhåll in natura, och särskildt å alla öfriga fastigheter jämte frälseränta, samt i fråga om inkomst den beskattningsbara andelen däraf.

62 §.

Uppkommer öfverskott i vägkassan, sedan de i 53 § afsedda behof blifvit behörigen tillgodosedda, äger Konungens befallningshafvande, på förslag af vägstyrelsen, efter de väghållningsskyldiges hörande, förordna om öfverskottets användande för grundförbättring af vägarne och, sedan öfverskottet härför icke vidare erfordras, jämväl till lindring

af väghållningsbesväret i dess helhet. Öferskottet skall i vägkassans räkenskaper särskildt bokföras.

Om upptagande af lån för vägkassans behof må de väghållnings-skyldige besluta; dock att, där fråga är om lån, ställt på längre återbetalningstid än två år, beslutet skall, för att vinna bindande kraft, underställas Kungl. Maj:ts pröfning och fastställelse.

63 §.

Konungens befallningshafvande ombesörjer på vägstyrelsens därom framställda begäran, att vägskatten varder genom vederbörande i sammanhang med kronoskatterna debiterad, indrifven och redovisad, på sätt om landstingsmedel är föreskrifvet; ägande Konungens befallningshafvande jämväl att, efter vägstyrelsens hörande, förordna om afskrifning af sådana afgifter till vägkassan, som i anseende till bristande tillgång icke kunnat indrifvas.

Statsbidrag, som tillkommer dem, hvilka utgöra underhåll af in-delad väg, utbetalas vid uppbörden genom afräkning å deras allmänna utskylder.

För debiteringen och iakttagande i sammanhang därmed af här föreskrifna afräkning skall vägstyrelsen så fort ske kan till Konungens befallningshafvande ingifva dels uppgift å det belopp, hvilket skall såsom vägskatt uttaxeras på de till utgörande däraf skyldige, dels ock längd, utvisande fördelningen mellan vederbörande väghållare af ofvannämnda statsbidrag.

De väghållningsskyldige äge dock besluta, att vägskattens debitering, uppbörd och redovisning må öfverlämnas åt kommunalnämnd, därest öfverenskommelse därom träffas, eller åt utsedde förtroendemän; skolande i sådant fall debiteringslängd, upprättad för hvarje till väghållningsdistriktet hörande socken, vara tillgänglig för granskning af de väghållningsskyldige, där uppbörden sker genom kommunalnämnd, i den ordning om kommunens debiterings- och uppbördslängd är stadgad och, där uppbörden verkställes på annat sätt, minst fjorton dagar före uppbördsstämman å ställe inom socknen, som genom kungörelse i socknens kyrka tillkännagifves. I fråga om uppbörd och redovisning så ock om indrifning af restantier gälle i tillämpliga delar hvad om kommunalutskylder finnes stadgadt. I sammanhang med uppbörden låte ock i detta fall vägstyrelsen till vederbörande väghållare utbetala dem tillkommande statsbidrag.

VI Kap.

Om fullgörande af vägunderhåll i vissa fall medelst entreprenad.

64 §.

Förening sig väghållare om upplåtande på entreprenad för gemensam räkning af underhållet utaf dem tilldelade, i ett sammanhang utlagda väglotter om tillsammans minst en kilometers längd, må därom med entreprenör uppgjort kontrakt, gällande för minst fem, högst tio år och försedt med antaglig borgen för fullgörande af entreprenörens förbindelser, till Konungens befallningshafvandes pröfning anmälas. Finner Konungens befallningshafvande kontraktet kunna, med afseende å entreprenörens personlighet och den aflämnade borgensförbindelsens beskaffenhet, godkännas, meddele Konungens befallningshafvande fastställelse å kontraktet, och vare sedan den träffade föreningen gällande för den öfverenskomna tiden, dock i intet fall längre än till dess ny vägdelning träder i tillämpning, samt entreprenören med hänsyn till fullgörandet af det vägunderhåll, entreprenaden afser, att anse såsom väghållare.

Kontrakt, som här afses, skall upprättas i tre exemplar, af hvilka ett jämte borgensförbindelsen förvaras hos Konungens befallningshafvande, som låter vederbörande länsman däraf undfå del, samt de båda öfriga tillställas kontrahenterna.

Underlåter entreprenör att sina skyldigheter behörigen fullgöra, eller förekomma sådana omständigheter, att entreprenaden icke vidare kan honom anförtros, äge Konungens befallningshafvande på anmälan honom från entreprenaden skilja; och skola i ty fall, eller i händelse entreprenören under entreprenadtiden affider, hans löftesmän träda i hans ställe.

Hvad sålunda är stadgadt gälle i tillämpliga delar, där vägkassan åliggande underhåll af väg eller vägsträcka varder af vägstyrelsen på entreprenad upplåtet.

VII Kap.

Om vinterväghållningen.

65 §.

Till allmän vägs hållande i fargillt skick, då den är besvärad af snö eller is, skall Konungens befallningshafvande, efter vederbörandes

hörande, inom hvarje väghållningsdistrikt af lämpligt belägna jordbruksfastigheter med undantag af staten eller menighet tillhöriga allmänningsskogar inrätta så kallade ploglag, hvilka hvartdera af vägen tilldelas ett visst stycke, det de skola behörigen vidmakthålla.

De till samma ploglag indelade fastigheter skola, där ej annorlunda öfverenskommits, i det ploglaget åliggande arbete sins emellan taga del i förhållande till fastigheternas taxeringsvärden.

69 §.

Till vägstämman skola de väghållningsskyldige inkallas att med ploglagen om ersättningen öfverenskomma. Kunna de icke i godo sig härom förena, varder ärendet underställt pröfning af Konungens befallningshafvande, som efter skälighet jämkar och stadfäster ersättningsbeloppen.

70 §.

Ofvannämnda ersättningsbelopp, hvilka utgå ur vägkassan, skola genom vägstyrelsens försorg till ploglagen utbetalas. I de fall, då vägskatten uppbäres genom uppbördsförvaltningen, må dock, på vägstyrelsens därom framställda begäran, ersättningen för hvarje ploglag af uppbördsmanen utbetalas till snöplogfogde eller annat af ploglaget utsedt ombud.

71 §.

De beting, som antingen godvilligt med ploglagen slutas eller af Konungens befallningshafvande fastställas, skola för hvarje gång gälla i minst fem, högst tio år; börande de väghållningsskyldige i god tid före hvarje sådan periods utgång å nyo sammankallas för att antingen förnya det förra betinget eller tillvägabrinda ett nytt.

Där i följd af ny vägdelning eller eljest väsentligen förändrade förhållanden inträdt i afseende å vinterväghållningen, må Konungens befallningshafvande äga att åvägabrinda ny reglering däraf utan afvaktan på utgången af den period, för hvilken betingen med ploglagen bestämts skola gälla.

73 §.

Inom hvarje ploglag, som består af flere än två delägare, skola desse sig emellan för minst ett år i sänder utse en snöplogfogde. Om

valet skall underrättelse meddelas kronobetjänningen, som i sin ordning lämnar den valde däraf del. Intill dess valet ägt rum och kronobetjänningen därom underrättats, svare delägarne en för alla och alla för en för fullgörande af ploglagets skyldigheter.

Snöplogfogden åligger dels att öfvervaka, det väg hålles i fargillt skick, samt att för sådant ändamål vid inträffande behof utfärda upp- båd till ploglaget att verkställa erforderligt arbete, hvilket upp- båd del- ägare äro skyldige att sig emellan fortskaffa, dels ock att tillse, det vinterväg jämlikt 67 § märkes ut.

Snöplogfogde, som i tre på hvarandra följande år tjänstgjort, vare ej skyldig att befattningen ånyo emottaga, förr än ytterligare tre år förflutit.

VIII Kap.

Om ansvar för öfverträdelse af denna lag; så ock om rättegången.

(77—79 §§ oförändrade.)

80 §.

Den, som med vägstämmas beslut ej nöjes, äge däröfver anföra besvär hos Konungens befallningshafvande inom tid, som nedan sägs; och varde den tid räknad från det sådant tillkännagifvande att stämman hållits, hvarom i 52 § förmäles, blifvit i väghållningsdistriktets kyrkor uppläst.

I enahanda ordning och inom nedan angifna tid må klagan föras öfver vägdelning och särskilda nämndens uppskattning; skolande besvärstiden räknas, där fråga är om vägdelning enligt 45 §, från det klaganden erhållit sådan underrättelse, hvarom i samma paragraf stadgas, samt, där besvären afse annan vägdelning eller särskilda nämndens uppskattning, i förra fallet från det kungörelsen om vägdelningens afslutande och i senare fallet från det den i 51 § omförmälda länskungörelse blifvit i distriktets kyrkor uppläst.

I alla ofvannämnda fall skola besvären, vid talans förlust, ingifvas, i mål från Norrbottens, Västerbottens, Jämtlands och Västernorrlands län inom fyrtifem dagar och i mål från öfriga orter inom riket

inom trettio dagar, dock att menighet, som klagar, äger åtnjuta femton dagars längre besvärstid.

Finner för pröfning af besvär öfver vägdelning Konungens befallningshafvande nödigt låta anställa syn; äge Konungens befallningshafvande förordna ojäfvig landtmätare eller annan lämplig person att med biträde af två tillkallade jämväl ojäfvige gode män sådan syn hålla. Kostnaden för förrättningen skall förskjutas af vägkassan, men stannar på den, som vid sakens slut därtill skyldig pröfvas.

Väghållare, som är missnöjd med åläggande vid vägsyn, äger däröfver föra klagan hos Konungens befallningshafvande inom femton dagar från den dag, underrättelse om åläggandet blifvit, på sätt i 35 § sägs, i socknens kyrka uppläst. Ej må klagan öfver sådant åläggande verka uppehåll med verkställigheten däraf, med mindre Konungens befallningshafvande annorlunda förordnar.

Har beslut vid vägsyn fattats i strid mot länsmannens mening, äger denne underställa detsamma Konungens befallningshafvandes pröfning.

Öfver Konungens befallningshafvandes beslut i fråga, som i denna lag omförmäles, må klagan föras i den ordning, som för ekonomimål i allmänhet är stadgad.

IX Kap.

Särskilda bestämmelser.

(81—85 §§ oförändrade.)

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1907, dock att bestämmelserna i 41 § 3 mom. må dessförinnan tillämpas vid vägdelning, hvarom förordnande gifves, efter det lagen blifvit utfärdad.
